

Το προνόμιο του ανθρώπου να ζει αληθινά και η δύναμή του να παλεύει στον Άγιο Μάξιμο (Δημήτρης Ιωάννου)

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aUm9fn>]

Πρέπει η θεωρία να γίνει πράξη, και ο κόσμος είναι το μεγάλο πεδίο της δοκιμασίας, που ηθικοποιεί τον άνθρωπο[viii]. Στο σημείο αυτό Μάξιμος και Χάιντεγκερ διαφέρουν: ο μεν Χάιντεγκερ πιστεύει, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι ο άνθρωπος πρέπει να «μεριμνά» για τον κόσμο, με μια μάλλον αφηρημένη έννοια, χωρίς ποτέ το «Ενθάδε – Είναι» (da-sein), δηλαδή το «υποκείμενο», να μεταβάλλει αυτήν την μέριμνα σε ηθικό κώδικα, ή μάλλον σε ρεαλιστική παρέμβαση, χρωματισμένη ηθικά, επί της κοσμικής διαδικασίας, ενώ ο Μάξιμος θέλει ο άνθρωπος να εμπλέκεται ζωηρά στα του κόσμου, παρεμβαίνοντας ειρηνικά, αγαπητικά, ενεργητικά, στον καθ' ημέραν βίον.

Αν για τον Χάιντεγκερ ο καθ' ημέραν βίος είναι μια έκπτωση[ix], για τον βυζαντινό

θεολόγο αυτός είναι το μεγάλο στάδιο των αρετών, του αγώνα που αποσκοπεί, όπως θα δούμε, στην «θέωση». Θα πρέπει να «ασκηθείς», πρωτίστως, για να αποκτήσεις την αρετή, ειδάλλως, η κατά φαντασίαν αρετή δεν είναι παρά μια αυταπάτη[x]. Ο κόσμος θα σε βοηθήσει στο ηθικό στάδιο.

Συναντάμε τώρα ένα άλλο αξίωμα της σκέψης του αγίου Μαξίμου, που δεν το βρίσκουμε στην δυτική φιλοσοφία: η ανθρώπινη ψυχολογία είναι έτσι διαμορφωμένη που να αντιστοιχεί στα του κόσμου, στο κοσμικό γίνεσθαι. Αν ο κόσμος σου αρνείται την υπαρξιακή, ας πούμε, πλήρωση, «φέρνοντάς» σου μια ασθένεια ή «προξενώντας» ένα ατύχημα ή γενικά αναγκάζοντάς σε να συναντήσεις το οποιοδήποτε πρόσκομμα, «περίσταση», με την χουσερλιανή έννοια, αυτό θα γίνει αντιληπτό με την ασκητική έννοια του «πειρασμού».[xi] Ο άνθρωπος, συστοιχώντας με τον κόσμο, είναι γενικά εξοπλισμένος με μια δύναμη να ξεπερνά τους πειρασμούς, να παλεύει, να υπομένει, να ζει με θλίψη κ.λπ. Ασφαλώς, κατά θεολογικό τρόπο, είναι η θεία χάρη που σώζει τον άνθρωπο στις μεγάλες δυσκολίες, αλλά γενικά ο άνθρωπος έχει δεχθεί από τον Θεό το προνόμιο να ζει αληθινά μέσα στον κόσμο, να τον αγαπά, να προσπαθεί να τον αλλάξει, να αγωνίζεται εντός αυτού – ωστόσο, όλα αυτά έχουν και το όριό τους. Μέσα στο κόσμο, ας μην ξεχνάμε, ενυπάρχει ο θάνατος, και την τελική φθορά νικά μόνο η ζωοποιός Ανάσταση, που, βέβαια, ανακαινίζει την κτίση, αφθαρτίζει το σώμα, και δεν το καταργεί.

[Συνεχίζεται]

[viii] «Η θετική αξία του κόσμου φαίνεται επίσης, κατά τον άγιο Μάξιμο, στο γεγονός ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί ν' ανέβη προς τον Θεό αποφεύγοντας τον κόσμο, χωρίς να χρησιμοποιεί το σώμα και χωρίς να ανυψώνη, μαζί με την ψυχή του, το σώμα του και τον κόσμο προς το Θεό», παρατηρεί ο π. Στανιλοάε («Φιλοσοφικά και Θεολογικά Ερωτήματα», σελ 35)

[ix] Για τον Χάιντεγκερ στην πραγματικότητα κάθε σχέση με τον άλλο και κάθε γήινη μέριμνα είναι εξ ορισμού έκπτωση (εξ ου και είναι απολύτως δικαιολογημένη η κριτική που του ασκεί ο Μάρτιν Μπούμπερ στο «Πρόβλημα του Ανθρώπου», Εκδ. Γνώση, 1987, σελ. 79-104)

[x] Για την άσκηση μέσα στον κόσμο, δηλαδή την εν-σώματη άσκηση, όσον αφορά τον άγιο Μάξιμο, μας λέγει πάλι ο π. Στανιλοάε: «Οι αρετές δεν μπορούν να κατακτηθούν και να ασκηθούν χωρίς το σώμα. Η ψυχή δεν μπορεί να γίνει δυνατή χωρίς την προσπάθεια να κρατηθεί και να στερεωθεί σαν ο κύριος του σώματος και να χρησιμοποιήσει αυτό το σώμα για την πραγματοποίηση του κάλου και για μια ζωή αγνή. Οι Άγιοι κατάλαβαν ότι είναι καλύτερο, με ενδιαμέσο την ψυχή που

κινείται προς το Θεό με τρόπο ανάλογο προς την φύση της, να πλησιάσουν στο Θεό και το σώμα, ομορφαίνοντάς το με τα θεία γνωρίσματα, καρπούς της άσκησης στις αρετές»(«Φιλοσοφικά...», σελ 37),

[xι] «Εκείνος», λέγει ο Μάξιμος, «που θεληματικά, από συναίσθηση των αμαρτιών του δείχνει υπομονή καθώς δέχεται τις επίπονες επιθέσεις των αθέλητων πειρασμών, μαζί με την πρέπουσα ευχαριστία, δεν εκδιώκεται από την έξη της αρετής και τη χάρη ...(αλλά) προσφέρει στο Θεό τη διόρθωση των σφαλμάτων του μέσω της αληθινής λατρείας , δηλαδή της ταπεινής διαθέσεως» (Φιλ.Β σελ165)